EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 04 08
COM(2020) 148 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI IR TARYBAI

dėl laikino nebūtinų kelionių į ES apribojimo taikymo įvertinimo

I Įvadas

2020 m. kovo 10 d. Europos Sąjungos valstybių ar vyriausybių vadovai pabrėžė, kad reikia nustatyti bendrą Europos požiūrį į COVID-19 ir glaudžiai koordinuoti veiksmus su Europos Komisija.

2020 m. kovo 16 d. Komisija priėmė komunikatą Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai dėl laikino nebūtinų kelionių į ES apribojimo[1]. Šiuo komunikatu Komisija rekomendavo Europos Vadovų Tarybai imtis veiksmų siekiant, kad Šengeno valstybių narių valstybių ar vyriausybių vadovai ir atitinkami Šengeno asocijuotųjų valstybių vadovai skubiai imtųsi priemonių, kad būtų laikinai apribotos nebūtinos kelionės iš trečiųjų valstybių į ES+ erdvę[2].

2020 m. kovo 17 d. minėtos valstybės, remdamosi šia Komisijos rekomendacija, susitarė dėl suderintų veiksmų prie išorės sienų. Per šį laiką visos ES valstybės narės (išskyrus Airiją) ir Šengeno asocijuotosios valstybės[3] priėmė nacionalines priemones, kuriomis įgyvendinami kelionių apribojimai.

Laikinas kelionių apribojimas taikomas visoms nebūtinoms kelionėms iš trečiųjų valstybių į ES+ erdvę. Tačiau siekiant užtikrinti, kad būtų gerbiamos ES piliečių ir Šengeno asocijuotųjų valstybių piliečių, jų šeimos narių ir teisėtai ES gyvenančių trečiųjų šalių piliečių teisės, kelionių apribojimai netaikomi šioms grupėms priklausantiems asmenims, kurie grįžta į namus. Tam, kad apribojimas kiek įmanoma mažiau pakenktų visuomenės veikimui, buvo nurodyta, kad valstybės narės neturėtų taikyti apribojimų tam tikrų kategorijų keliautojams, atliekantiems esmines funkcijas arba turintiems esminių poreikių.

Siekdama padėti valstybėms narėms įgyvendinti kelionių apribojimus, 2020 m. kovo 30 d. Komisija priėmė gaires, kaip įgyvendinti laikinus kelionių apribojimus, palengvinti repatriaciją iš viso pasaulio ir spręsti klausimus dėl asmenų, kurių vizų galiojimas taikant kelionių apribojimus baigėsi[4]. Šios gairės parengtos remiantis Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (FRONTEX), Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (ECDC) ir Europolo indėliu.

2020 m. kovo 16 d. Komisijos komunikate rekomenduojama, kad laikinas kelionės apribojimas iš pradžių būtų taikomas 30 dienų, o galimas šio laikotarpio pratęsimas turėtų būti įvertintas atsižvelgiant į besiklostančią situaciją. Valstybės narės sprendimus priėmė skirtingomis dienomis, tačiau dauguma jų pradėti taikyti iki 2020 m. kovo 20 d., o tai reiškia, kad pradinis 30 dienų taikymo laikotarpis netrukus baigsis.

Šiais veiksmais išorės sienų srityje papildyti kiti svarbūs veiksmai ir priemonės, kurių valstybės narės ėmėsi siekdamos stabdyti COVID-19 plitimą ir patenkinti sveikatos priežiūros poreikius – tai įvairaus režimo izoliacija, socialinės sąveikos ribojimas ir priemonės prie vidaus sienų.

Šiame komunikate vertinami pokyčiai, įvykę po jo priėmimo kovo 16 d., ir tai, ar atitinkamų priemonių pratęsimas reikalingas ir pagrįstas.

---

1 COM(2020) 115 *final*, 2020 m. kovo 16 d.

2 ES+ erdvė turėtų apimti visas Šengeno valstybes nares (taip pat Bulgariją, Kroatiją, Kiprą ir Rumuniją) ir keturias Šengeno asocijuotąsias valstybes. Ji taip pat apimtų Airiją ir Jungtinę Karalystę, jei jos nuspręstų derinti veiksmus.

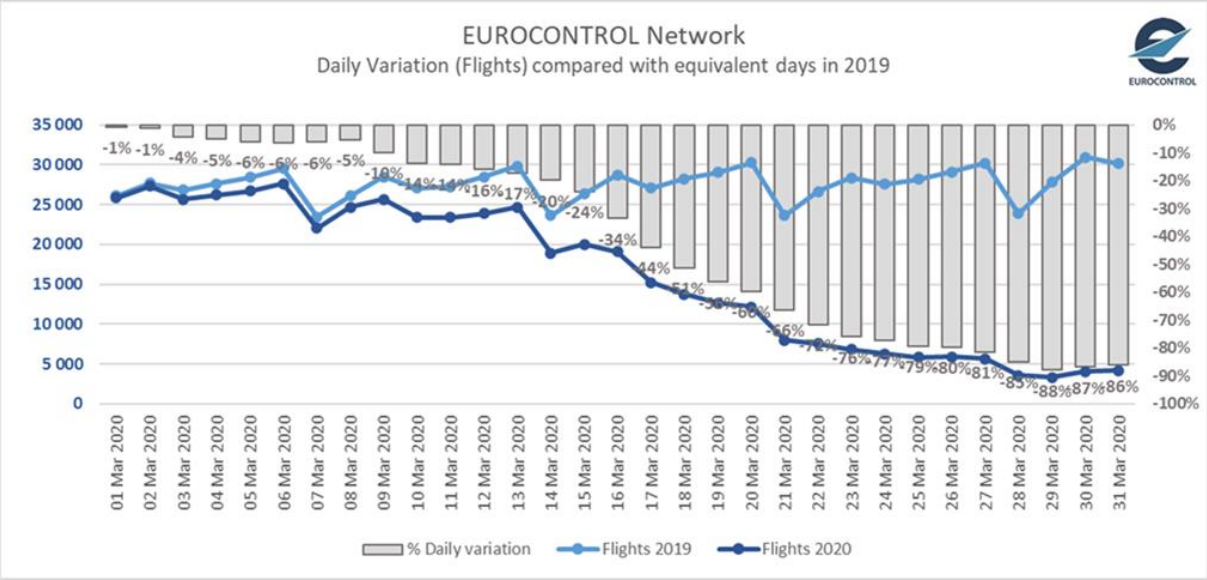
3 Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija, Šveicarija.

4 C(2020) 2050, 2020 m. kovo 30 d.

II Pokyčiai per laikotarpį nuo komunikato priėmimo

Apribojimų prie išorės sienų tikslas – sumažinti keliavimo į ES keliamą ligos plitimo riziką. Kovo mėn. nepaprastai sumažėjo kelionių į ES ir iš jos, taip pat kelionių ES viduje.

2020 m. kovo 31 d. Eurokontrolė[5] pranešė, kad skrydžių iš viso sumažėjo 86,1 proc., o tai reiškia, kad skrydžių skaičius sumažėjo 25 948 (palyginti su 2019 m. kovo 31 d.)[6]. Bendras keleivinių reisų skaičius sumažėjo beveik iki nulio, o likę skrydžiai dažniausiai yra krovininiai ir repatriaciniai.

Panaši keleivių srauto sumažėjimo tendencija pastebima ir kitų rūšių transporto srityse, pavyzdžiui, keltų, tolimojo susisiekimo autobusų ar geležinkelių. Pavyzdžiui, nuo kovo pradžios kruizinių laivų bendrovės faktiškai atšaukė naujus kruizų reisus, taigi, palyginti su praėjusiais metais, jų skaičius sumažėjo 100 proc. – šiuo metu, išskyrus į uostą grįžtančius laivus, kruizai nevykdomi.

Be to, kad yra ribojamos kelionės per išorės sienas, visos ES ir Šengeno asocijuotosios valstybės savo teritorijoje ėmėsi priemonių siekdamos stabdyti tolesnį viruso plitimą, o kai kurios netgi atnaujino vidaus sienų kontrolę. Izoliavimo priemonių griežtumas priklauso nuo sveikatos būklės šalyje, tačiau iš esmės taikomų priemonių tikslas yra riboti viruso plitimą iki minimumo sumažinant socialinę sąveiką.

Vidaus sienų kontrolės atnaujinimas, kartu su kitomis visoje ES taikomomis priemonėmis, trikdančiomis įprastą pramonės ir paslaugų veiklą, labai paveikė vidaus rinkos veikimą. Šios priemonės daro poveikį tiekimo grandinei, nes tokie gyvybiškai svarbūs produktai kaip maistas, vaistai ir apsaugos priemonės nepasiekia paskirties vietos arba yra pristatomi gerokai vėliau. Siekdama spręsti šią problemą ir kiek įmanoma sumažinti poveikį vidaus rinkos veikimui, Komisija kartu su valstybėmis narėmis intensyviai dirba telkdama visus reikiamus išteklius ir koordinuodama veiksmus ES lygmeniu. Taip pat ji pateikė praktines gaires, kaip visoje ES užtikrinti nenutrūkstamą šių gyvybiškai svarbių prekių srautą žaliaisiais koridoriais[7], palengvinti krovinių vežimą oro transportu[8] ir užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą[9].

---

5 Eurokontrolės veikloje dalyvauja 41 pasaulio valstybė.
6 www.eurocontrol.int
7 C(2020) 1897.
8 C(2020) 2010.
9 C(2020) 2051.

III Laikino kelionių į ES+ erdvę apribojimo pratęsimas

2020 m. kovo 16 d. Komisija rekomendavo priemones taikyti 30 dienų ir numatė galimybę šį laikotarpį pratęsti.

Pandemijos ištiktų valstybių narių ir kitų šalių patirtis rodo, kad kovos su pandemijos plitimu priemonės veiksmingos ir norimų rezultatų duoda tik tuomet, jei yra taikomos daugiau kaip 30 dienų. Tai patvirtina ir padėtis ES. Nuo kovo 16 d. epidemiologinė padėtis ES pablogėjo. Dabartinė padėtis rodo, kad visoje ES+ zonoje toliau daugėja susirgimų ir mirčių. Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro vertinimu, ligos plitimo bendruomenėje rizika yra vidutinė, jei taikomos jos mažinimo priemonės, ir labai didelė, jei jos mažinimo priemonės nepakankamos; rizika, kad ateinančiomis savaitėmis sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos sistemų pajėgumų pritrūks, įvertinta kaip didelė, net ir tuomet, jei taikomos rizikos mažinimo priemonės[10].

Pandemija plito ir už ES ribų, įskaitant šalis, iš kurių kiekvienais metais į ES ir priešinga kryptimi keliauja milijonai žmonių. Ateinančiomis savaitėmis padėtis įvairiose trečiosiose šalyse toliau keisis – tai priklausys nuo priemonių, kurių bus imtasi, ir nuo tų šalių pajėgumų stabdyti viruso plitimą.

Siekiant papildyti ES ir Šengeno valstybių pastangas riboti tolesnį viruso plitimą ES+ zonoje ir užkirsti kelią tolesniam jo plitimui tarp ES ir kitų šalių, prie ES+ zonos išorės sienų ir toliau būtina taikyti lygiagrečius ir suderintus veiksmus. Šie veiksmai bus esminis aspektas nustatant suderintą ES išėjimo iš krizės strategiją ir ES+ erdvėje laipsniškai atšaukiant ribojimo priemones.

Veiksmai prie išorės sienų veiksmingi tik tuo atveju, jei juos priima, vienodai įgyvendina ir vienu metu užbaiga visos ES ir Šengeno valstybės prie visų išorės sienų.

Todėl Komisija **ragina Šengeno valstybes nares ir Šengeno asocijuotąsias valstybes koordinuotai pratęsti nebūtinų kelionių iš trečiųjų šalių į ES+ erdvę apribojimo taikymą dar 30 dienų, iki 2020 m. gegužės 15 d.** Ar šį laikotarpį reikės dar pratęsti, turės būti iš naujo įvertinta atsižvelgiant į epidemiologinės padėties pokyčius.

Pratęsus laikiną kelionių apribojimą, jo taikymo sritis turėtų išlikti tokia pati, kaip nustatyta 2020 m. kovo 16 d. Komisijos komunikate. Taikydamos laikiną kelionių apribojimą valstybės narės turėtų vadovautis 2020 m. kovo 30 d. Komisijos gairėmis. Be to, Komisija primena 2020 m. kovo 23 d. Komunikato dėl žaliųjų koridorių įgyvendinimo 15 punktą ir ragina visas jame nurodytas valstybes ir subjektus toliau bendradarbiauti ir kiek įmanoma laikytis įgyvendinimo gairių dėl žaliųjų koridorių prie išorės sienų.

Nebūtinų kelionių prie ES išorės sienų apribojimais ir priemonėmis, kurių imtasi ES valstybių narių ir Šengeno asocijuotųjų valstybių teritorijoje, siekiama bendro tikslo – apriboti socialinę sąveiką siekiant sulėtinti viruso plitimą ir patenkinti sveikatos priežiūros poreikius. Tam, kad šių priemonių atšaukimo procesas būtų įgyvendintas kuo veiksmingiau, reikės koordinuotų ir laipsniškų ES lygmens veiksmų.

[10] https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-eighth-update